

Onderzoeksmethode Vakdidactische Verdieping

Voor mijn vakdidactisch onderzoek ben ik de vraag nagegaan in hoeverre bij Nederlandse leerlingen nog vooroordelen tegenover Duitsland aanwezig zijn. Ik ben zelfs pas sinds tweeënhalve jaar in Nederland maar ik werd altijd op een open en warme manier welkom geheten.

Een ander verhaal is het met de Nederlandse leerlingen. Hier valt mij vooral op hoe weinig zij soms over hun buurland weten. Wat ik niet had verwacht, was dat er bij hun nog echte vooroordelen aanwezig zijn die misschien zelfs hun motivatie en uiteindelijk hun leerplezier kunnen beïnvloeden. Dit blijkt uit een kleine enquête die ik bij 4 vwo en 4 havo heb afgenomen.

Ik had aan deze twee clusters de opdracht gegeven minimaal 3 dingen op te schrijven die hun te binnen schieten als ze aan Duitsland, Duitsers en/of de Duitse taal denken. Ze mochten negatieve issues benoemen maar moesten kwetsende formuleringen vermijden. Ze kregen er 5 minuten de tijd voor. De complete resultaten heb ik in de bijlage toegevoegd en wil hier graag een korte samenvatting van de meest genoemde items geven. Ten eerste werden veel stereotypes genoemd. Volgens de 12 leerlingen in 4H drinken Duitsers vooral bier en ze “drinken veel”. Ook werd hier twee keer genoemd dat zij “luidruchtig” zijn. Hierbij past ook het tevens twee keer genoemde vooroordeel “agressief”. Hiervan werden van allebei clusters verschillende variaties genoemd, zoals “agressieve taal” en “agressief (praten)”. Verder genoemde vooroordelen hebben onder ander betrekking op de taal. Deze wordt als “grof” en “lelijk” beschreven en er is zelfs sprake van “stomme praat”. Ook Duitse karaktereigenschappen blijken een bron van vooroordelen. In 4vwo werd Duitsers toegekend dat ze niet alleen “agressief” zijn maar ook “altijd willen winnen” en denken dat ze “alles kunnen” en dat “ze zichzelf de beste vinden”. Allebei clusters zien een correlatie met de tweede wereldoorlog en het naziregime. 4H noemt de items “nazi” en “oorlog” en bij 4V is het de “2^e wereldoorlog” en “Hitler”. Volgens de definitie gaat het bij al deze items om vooroordelen.

Het Duitsland-beeld van de Nederlandse leerlingen wordt blijkbaar nog steeds door vooroordelen vertroebeld. Dit leidde mij tot de conclusie dat vooroordelen een hardnekkige species zijn en ik vroeg mij af wat ik er als docente Duits in het voortgezet onderwijs aan kan doen.

De centrale vraag van mijn onderzoek is daarom: “Wat wordt er op dit moment in het (voortgezet) onderwijs in Nederland gedaan om vooroordelen tegenover Duitsland te bestrijden?”

Er zal op twee verschillende manieren antwoord op mijn onderzoeksvraag worden gegeven. Ten eerste heb ik aansluitend aan bepaalde ontwerpcriteria een vragenlijst ontworpen, die ik graag aan de sectie Duits van Levende Talen wil voorleggen. Er zullen verder ook collega’s op mijn huidige school, meerdere voormalige collega’s en medestudenten die allemaal lesgeven in Duits gevraagd worden om de vragenlijst in te vullen. Daardoor hoop ik een goed beeld te krijgen van wat er op dit moment in het Nederlands voortgezet onderwijs tegen vooroordelen gedaan wordt.

Voor de vragenlijst gebruik ik vragen op de 5-punts Likertschaal, om een grote spreiding van de data te krijgen. Additioneel wil ik graag open vragen als vervolgvragen van de Likertschaal stellen. Indien er bepaalde antwoorden op de Likertschaal vaak terugkomen en/of opvallende positieve of negatieve antwoorden op de open vragen worden gegeven, zullen er nog enkele interviews met de betrokken docenten plaatsvinden waar ik op het onderwerp van de vraag dieper zal in gaan. Ten tweede worden de huidige lesmethodes voor Duits bekeken ten opzichte van hun omgaan met vooroordelen. Dat betekent dat ik de op de ontwerpcriteria gebaseerde vragen in een aangepaste versie zal gebruiken om de lesmethodes te analyseren.